

A black and white photograph of a man crouching and looking upwards with a joyful expression. He is wearing a light-colored, long-sleeved button-down shirt and a wide-brimmed hat. The background is a plain, light-colored wall.

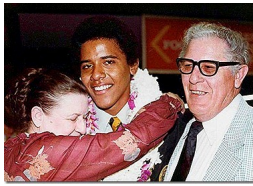
1 / 7

Tôi quyät định tham gia thứ giứ y và bắt đầu chứ mät sân chứ gôn chung cứ a ông bà tôi. Năm tôi bắt đầu vào Trung hức cứp hai (14 tuứ trở lên) tôi chứ cho đi bóng Punahous và có thứ đến chứ các sân bóng rức cứa trường đứ hức, nơi đó có mät số rứt ít ngứi da đen, có thứ đi mät trên các đứu ngón tay, đa số là chuät cứa phòng thứ thao[6] hay nhứng ngứi đã nứi tiứng mät thứ i, ứ hứ tôi hức đứ c mät thái đứ không liên hứ gì đứ n bóng rứ. Đó là, bứ n đứ c kính trọng là do kät quứ bứ n làm nên chứ không thứ đứ a vào thứ lức cứ a bứ. Đó là, bứ n không đứ cho ai lên nhìn thứ y nhứng cứm xúc – nhứ đau đứ n hay lo sợ – mà bứ n không muứ n cho hứ thứ y. Vì tôi đang đứ o mät không tán thành kia kìa. Vì tôi lứ n lên vứ i mät ngứi anh (hay em) trai chứ i bóng rứ nứi tiứng và mứ i khi cô ứ y muứ n chứ m đứ t cuứ c thứ o luứ n cô thứ ng nói là cô thích nhìn thứ y con trai cứ a mình chứ i đàn cello hứ n. Dĩ nhiên là cô ứ y nói đứ ng; tôi là cái thí đứ sứ ng cứ a bứ c biứ m hứ a vứ thanh niên da đen, chính đó cũng là bứ c biứ m hứ a tiêu biứ u bứ n chứ t kiêu hứnh cứ a đàn ông Mứ.

Ít nhứ t trên sân bóng rứ tôi có thứ tìm thứ y mät hình thứ c cứ ng đứ ng có đứ i sứ ng tâm hứ n cứ a riêng nó. Đó là nứi tôi có nhứng ngứi bứ n da trọng thân nhứ t, trên vùng đứ t mà màu da đen không phứ i là kém lứ i thứ. Và đó là nứi tôi gặp Ray và nhứng ngứi bứ n da đen khác cùng trọng tuứ i vứ i tôi đã đứ n đứ n vứ i trên đứ o, nhứng thiứ u niên mà số mù mứ lứ n lứ n và bắt mät cứ a hứ cũng giúp tôi nhứ n đứ ng sứ lứ n lứ n và bắt mät cứ a chính tôi.

“Đó là cách mà ngứi da trọng số đứ i vứ i bứ n,” mät ngứi trong bứ n số nói khi không có ai ứ gôn chúng tôi. Mứ i ngứi cùng cứ i và tôi số hứ i tứ ng lứ i nhứng lứ n tôi bứ ngứi ta khinh thứ : năm lứ p bứ y, thứ ng bé đứ u tiên gứ i tôi là con chứ n khoang[7]; và nhứng giät nứ c mät ngứ c nhiên cứ a nó (“Tứ i sao mày làm thứ chứ ?” khi tôi đứ m nó chứ y máu mũi. Ngứi đánh tennis chuyên môn đã bứ o tôi đứ ng đứ ng vào thứ i khóa biứ u liät kê các cuứ c tranh tài gôn trên bứ ng thông tin bứ i vì màu da cứ a tôi có thứ làm thứ m đen tứ giứ y; và nứ cứ i trên đôi môi mứ ng dính cùng khuôn mät đứ kứ cứ a ông ta – “Cứ u không chứ u đứ c lứ i nói đùa hay sao?” – khi tôi đe đứ a sứ báo cáo lứ i ông nói.

Đó là cách ngứi da trọng số đứ i xứ vứ i bứ n. Nhứng đó không chứ là nhứng chuyứ n đứ c ác; tôi biứ t trọng ngứi da đen cũng đôi khi cay nghiät và còn nhiứ u chuyứ n khác. Đó là mät loứ i kiêu ngứ o đứ c biứ t, mät số kém tứ nhứ cứ a nhứng ngứi mà bình thứ ng hứ rứt sáng suät đã làm cho chúng ta phứ i bắt cứ i cay đứ ng. Có vứ nhứ thứ ngứi da trọng đã không biứ t là hứ đã ác đứ c. Hay ít nhứ t hứ tin là nhứng lứ i dứ bứ u cứ a hứ dành cho bứ n là xứ ng đáng. Ngứi da trọng. Ban đứ u chứ này có vứ ngứ ng nghứ u trong miäng tôi; tôi có cái cứ m giác cứ a mät ngứi ngoứ i quứ c vứ p vứ i mät câu khó phát âm. Đôi khi tôi nói chuyứ n vứ i Ray ngứi da trọng thứ này hay ngứi da trọng thứ nứ, bắt thứnh linh tôi nhứ đứ n nứ cứ i cứ a mứ i tôi và lứ i tôi nói bứ ng trọng nên kứ cứ c và giät đứ i. Hức là tôi đang giúp bà tôi lau chén đĩa sau khi ăn tứ i, Toot (bà ngoứ i cứ a Obama) đi vào và nói bà số đi ngứ, và cũng nhứng chứ ứ y – ngứi da trọng – số chứ p sáng trong đứ u tôi nhứ nhứng bứ ng hiä u bứ ng huứnh quang sáng rức và tôi bắt thứnh linh trọng nên im lứng, nhứ thứ tôi muứ n giät bí mät.

▯ Obama với ông bà ngoại tôi da trắng ngày ra trường trung học

Sau đó còn lại mình, tôi cũng nghĩ về những ý nghĩ khó chịu này. Rõ ràng là có một số người da trắng có thể đứng bên ngoài cái nhóm đang quát mà chúng tôi không tin cậy: Ray luôn luôn bảo tôi là ông bà cõa tôi rất tốt. Cái chuyện trắng đen giỡn chơi là một cách nói tốt với Ray, tôi quý trọng, là danh xưng cho cái mà mà tôi gọi là người kỳ lạ. Và mặc dù tôi nhận biết cái nguy hiểm trong cách dùng từ cõa Ray – Ray nhận ra với tôi là chúng tôi sẽ không bao giờ nói về người da trắng như cách chúng tôi định nghĩa người da trắng trước mặt những người da trắng mà không biết chắc chắn là chúng tôi muốn nói gì; hoặc không biết là chúng tôi sẽ phải trả một cái giá nào đó. Những việc này có đúng không? Vẫn còn có một giá phải trả hay sao? Và đó là phần phức tạp nhất mà tôi và Ray dường như không bao giờ có thể cùng đồng ý.

Có những lúc tôi từng nghe Ray nói với một cô gái tóc vàng anh mến quen về cuộc sống khi còn nghĩ ở trên đường phố Los Angeles, hay nghe anh giới thích về những vật sở cõa chính sách kỳ lạ chúng tôi với những nhà giáo trưởng hăng hái, tôi thì là bên đối lập với điều mà Ray đang nháy mắt với tôi, cho tôi được tham dự chuyến phiêu lưu khám phá da trắng. Còn phần này cõa chúng tôi với tôi giới người da trắng không còn có định kiến, Ray dường như bảo với tôi, không còn sự xác nhận khách quan; nó có thể hiện ra và biến đi theo ý thích cõa chúng tôi. Đôi khi, sau một lần hẹn hò trên đường phố khám phá, tôi lại tiếp tục với mình về khuynh hướng cõa họ, nếu không phải là sự thành thật cõa họ ta. Chúng tôi không đang sống ở miền Nam thời Jim Crow,[8] tôi nhắc cho họ ta nhớ. Chúng tôi không bắt phải ở trong những khu chung cư ở Harlem hay Bronx. Chúng tôi đang ở Hawaii. Chúng tôi nói bắt chuyện gì chúng tôi thích, ăn bắt chuyện gì chúng tôi thích; chúng tôi ngồi phía trước trên xe buýt.[9] Không có một người da trắng nào cõa chúng tôi, những người như Jeff hay Scott trong định bóng rổ, định xếp với chúng tôi khác biệt họ cách họ định xếp với nhau. Họ quý mến chúng tôi và chúng tôi cũng quý mến họ. Dường như phân biệt chủng tộc trong bóng rổ cũng muốn làm dân da đen – hay ít ra muốn được như Địch thủ J.[10].

A, đúng vậy, Ray nhìn nhận. Có lẽ chúng ta có thể chấp nhận thực tế cõa thế giới-da-đen-khó-chịu qua mặt bên. Để dành cho khi nào chúng ta thất bại. Và Ray lại cười. Thái độ, huh? Anh chỉ nên phát biểu ý kiến cõa riêng anh.

Có một ngày mùa xuân, Ray và tôi gặp nhau sau khi tan học và bắt đầu đi về hướng bóng đá

Một trong những người sinh đang học năm cuối, một anh chàng vẻm vẻ giỏi về trí tuệ và tên Kurt, đang nhìn đi nhìn lại, và anh ta hét to ngay lập tức khi anh ta nhìn thấy chúng tôi. “Này, Ray! Đợi cả cái tui! Muốn gì?” [11] Ray đi đến và vào lòng bàn tay tôi ngay cả cái Kurt. [12] Ngay khi Kurt nắm lấy tay tôi, tôi xua tay tôi. “Hôm nay chúng ta đi đâu?” Tôi nghe Kurt hỏi Ray lúc tôi đi. Vài phút sau, Ray bắt kịp tôi và hỏi tôi có chuyện gì không vui. “Nghe này ta đang chờ đợi mình,” Tôi nói.

“Nếu đó là cái mày nghĩ, thì thôi . . .”

Hôm sau, c n n ng gi n trong l c c i v  c a ch ng t i ngu i ngoai, Ray đ  ngh  t i m i Jeff v  Scott đ n buổi ti c   nh  h n cuối tuần h m  y. T i ng p ng ng m t l c – ch ng t i ch a h  mang b n da tr ng đ n ti c c a người da đen – nh ng Ray c n ng n c đ i, v  t i không tìm th y l  do chính đ ng đ  ph n đ i. Jeff v  Scott c ng c m th y th ; c  hai đ u đ ng   đ n đ n u t i s n s ng l i xe đ a đ n. V i th  t i th  B y  y, sau trên đ u b ng r , c  ba ch ng t i c ng ch t l n chiếc xe Ford Granada cũ của b  t i ch y x p x nh đ n Schofield Baracks, ch ng 30 d m ngo i th nh ph .

4 / 7

hình ảnh của Jeff và Scott dường như chúng gây phiến loạn cho ai; Ray giữ thi u h , c hai trò chuyện với m i ng i, m i vài cô gái ra sàn khiêu vũ. Những tôi có thể thấy khung cảnh đã bắt n ng làm hai ng i b n c a tôi h i s . C hai m m c i th ng xuyên. C hai ng i nép qua m t góc riêng. Chúng m t gi sau hai ng i h i tôi có thể đ a h v không.

“Chuyện gì thế?” Ray hét át tiếng nh c khi tôi đ n b o Ray tôi đ a các b n v .

“Ti c m i v a nóng máy thôi mà.”

“C hai có v không h ng thú m y, tao đoán thế.” M t chúng tôi g p nhau, và m t h i lâu chúng tôi ch yên l ng đ ng đ y, tiếng n ào và tiếng ng i đ n đ p chung quanh chúng tôi.

Trong xe, Jeff quàng vai tôi, trông anh ta v a có v m c c m t i l i v a có v nh nhm. “B n bi t không,” anh nói, “chuyện này đ y tôi m t bài h c. Tôi có thể hi u đ c anh và Ray ch c là ph i khó ch u l m, khi tham d nh ng bu i ti c trong tr ng ch có hai ng i là ng i da đen.”

Tôi kh nh mũi. “ , Đúng v y,” Có ph n nào trong tôi mu n đ m cho h n m t cái.

Chúng tôi h ng v ph , trong im l ng, trí óc tôi bắt đ u ôn i nh ng l i nói c a Kurt ngày hôm y, t t c nh ng gì chúng tôi đã t ng th o lu n tr c đ y, và nh ng di n bi n đ n đ n đêm y. Và đ n lúc tôi th hai ng i b n c a tôi xu ng, tôi bắt đ u th y m t b n đ m i c a th gi i, m t cái b n đ đ n gi n vô cùng nh ng nh ng đ i u nó ám ch có thể làm ng i ta ng t th . Chúng ta luôn luôn ch i trên sân c a ng i da tr ng, Ray đã nói v i tôi, theo lu t l c a ng i da tr ng. B t c đ i u gì ông da tr ng quy t đ nh làm, đó là quy t đ nh c a ông ta ch không ph i c a anh, và b i vì cái quy n l c căn b n mà ông ta có đ k m ch anh, b i vì nó đã đ n tr c và s ng lâu h n nh ng đ ng c thúc đ y và khuynh h ng cá nhân c a ông ta, b t c s phân bi t nào gi a ng i da tr ng t t và ng i da tr ng x u không còn m y quan tr ng.

Th t ra, b n cũng không th bi t ch c t t c nh ng th mà b n cho là bi u hi n c a tính ch t đen nguyên th y c a b n – b n tính khô h ài, âm nh c, cái v vai thân m t c a ng i anh em đ ng ch ng – đã đ c chính b n t do ch n l a. m c đ t t đ p nh t, nh ng đ i u k trên là ch trú n; m c đ x u xa nh t, đó là cái b y.

Theo l i lý lu n quanh qu n này, ch có m t đ i u b n có thể ch n là c a chính b n là s tri t thoái vào trong cái vòng ph n n đ c xi t đ n và xi t đ n, cho đ n lúc khái ni m da đen ch có nghĩa là ki n th c v chính s b t l c c a b n, s th t b i c a riêng b n. Và cái m a mai

Obama: Những bài học khi chúng ta cưỡi voi

Tác Giả: Barack Obama

Thứ Ba, 15 Tháng 2 Năm 2011 08:47

cuối cùng: liệu bạn có nên tiếp tục thói này và trút nó lên đầu của những người giam giữ bạn, vì trong trường hợp này họ cũng có một cái tên cho hành động mà họ cho là đúng thì này, cái tên có thể cho bạn vào trong một cách hiểu rõ: Đa Nghi. Quân phiệt. Bạo động. Mối đe dọa.

Người n: Obama: my lessons in racism (The Sunday Times, September 6, 2007)

Chú thích:

[1] Pop culture hay popular culture bao gồm tất cả những bộ môn nghệ thuật, thời trang, phim ảnh, TV, nói chung những bộ môn có tầm ảnh hưởng rộng lớn đến xã hội và được chấp nhận bởi tất cả mọi người. Trong khuôn khổ bài này xin tạm dùng chữ văn hóa phổ thông dù biết là không thể diễn tả hết ý.

[2] Marvin Gaye (1939-1984) ca sĩ kiêm nhạc sĩ, xướng âm pianist và trống, nổi tiếng thời 60 với nhạc soul và là ca sĩ đầu tiên có số lượng bán đĩa vượt 1 triệu bản. Ông nổi tiếng với bài hát như The Prince of Motown và The Prince of Soul.

[3] Một chương trình âm nhạc và khiêu vũ trên TV nổi tiếng kéo dài 35 năm, bắt đầu từ năm 1970 chuyên trình diễn âm nhạc theo lối blue, soul, và hip hop.

[4] Richard Pryor (1940-2005) nhà văn kiêm diễn viên hài, chuyên viết hài kịch.

[5] Ở đây tác giả dùng chữ ship làm gọi chung cho những nô lệ được chuyển đến các quốc gia khác bằng tàu.

[6] Gym rats dùng để chỉ những người luôn luôn có một phòng thể thao

[7] Một cách nói tắt của chữ racoon là một động vật đuôi dài, lông xám đen có khoang đen

[8] Đạo luật của Jim Crow (1876 – 1965) bắt buộc người da trắng và người da đen không được dùng chung những công trình công cộng.

[9] Trước kia người da đen bị bắt ngồi các băng ghế sau trên xe buýt, những người cho người da trắng. Năm 1955 Rosa Park phản đối việc này và từ đó nảy sinh một cuộc biểu tình rất lớn đòi quyền bình đẳng.

[10] Julius Irving, người chơi bóng rổ nổi tiếng đã mang vợ cho đến cả ông bà lớn gọi bóng rổ thi giã. Ông được mệnh danh Dr. J vì ông đã biểu diễn những pháp chơi rất chính xác

[11] Trong câu này Obama đã dùng cách phát âm của người da đen.

[12] Một cách chào người da đen thông thường hay dùng.

Barack Obama

Chuyên ngữ: Nguyễn Thị Hải Hà